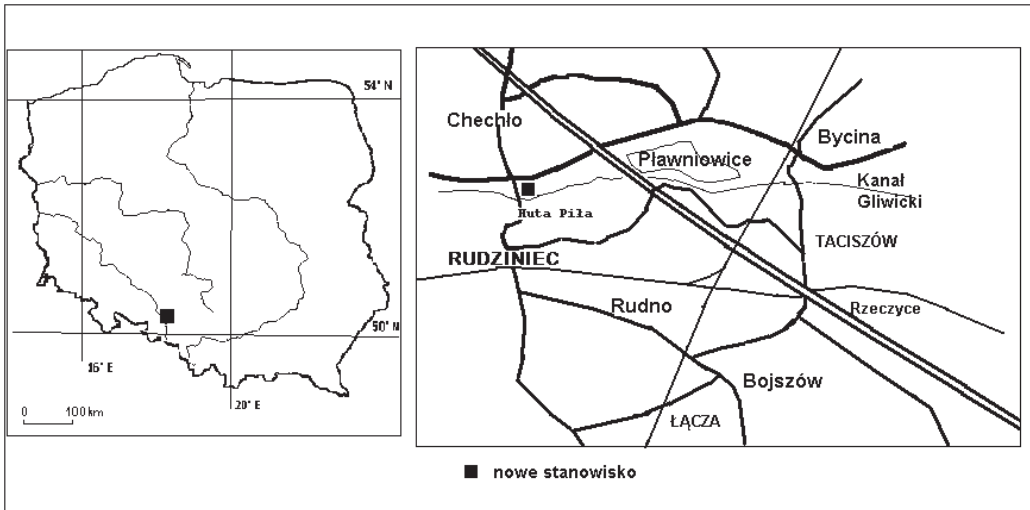

Nowe stanowisko *Botrychium lunaria* i *Ophioglossum vulgatum* (*Ophioglossaceae*)

Podczas badań terenowych w 2002 r. (KOWALCZYK 2003) odnaleziono stanowisko występowania dwóch oryginalnych w pokroju, rzadkich gatunków paproci *Ophioglossum vulgatum* i *Botrychium lunaria*. Znajduje się ono w Kotlinie Raciborskiej w Hucie Piła koło Rudzińca w kwadracie ATPOL CF 38 03 (Ryc. 1) (ZAJĄC & ZAJĄC 1992).

Ryc. 1. Stanowisko *Botrychium lunaria* (L.) Sw. i *Ophioglossum vulgatum* L. w Hucie Piła koło Rudzińca

Fig. 1. Locality of *Botrychium lunaria* (L.) Sw. and *Ophioglossum vulgatum* L. in Huta Piła near Rudziniec

Botrychium lunaria (L.) Sw. (podejrzon księżycowaty) jest to gatunek stosunkowo rzadki. Występuje na trawiastych zboczach i łąkach. Zagrożeniem dla tego gatunku jest zanikanie suchych muraw i bliźniaczysk (rzęd *Nardetalia*), które stanowią jego potencjalne siedliska (MATUSZKIEWICZ 2001).

Nowe stanowisko *Botrychium lunaria* znajduje się na nasypie starej, od dawna nie używanej już, śródpolnej drogi do przysiółka Huta Piła. Populacja jest bardzo mała. Znaleziono jedynie 5 osobników, w tym wszystkie okazy zarodnikujące. Rosły one na murawie wśród *Thymus serpyllum* i *Hieracium pilosella*. W odległości ok. 2 m występuje dość liczna populacja *Saxifraga granulata*.

Ophioglossum vulgatum L. (nasięźrzał pospolity) jest rzadkim gatunkiem łąkowym, występującym najczęściej w fitocenozach *Molinietum medioeuropaeum* (KAČKI 1998). Jest to dość drobna paproć i ze względu na swoje rozmiary jest często niezauważana i pomijana. Ze względu na fakt występowania tego gatunku na łąkach o zmiennej wilgotności (od mezotroficznych do eutroficznych) zagrożeniem dla tego taksonu jest zanikanie lub zmiana użytkowania siedlisk (MATUSZKIEWICZ 2001).

Nowe stanowisko znajduje się na wilgotnej łące, położonej poniżej drogi do przysiółka Huta Piła. Populacja jest dość liczna i zajmuje powierzchnię ok. 20 m². W kilku skupieniach o stosunkowo dużym zagęszczeniu rosło kilkaset roślin tego gatunku. Część z nich wykształciła kłosa zarodnikowe. Razem z tą paprocią łąkę porastały m.in.: *Juncus effusus*, *Scirpus sylvaticus*, *Lythrum salicaria*, *Filipendula ulmaria*, *Lycopus europaeus* oraz stosunkowo liczna *Dactylorhiza majalis*.

Stanowisko to ze względu na położenie w pobliżu budowanej autostrady A4 jest szczególnie zagrożone.

Summary. A new station of the species *Botrychium lunaria* and *Ophioglossum vulgatum* (Ophioglossaceae). It is located in the Huta Piła near Rudziniec. These species are rare in the flora of Poland. *Botrychium lunaria* grows on grassland together with *Thymus serpyllum* and *Hieracium pilosella*. *Ophioglossum vulgatum* grows together with *Juncus effusus*, *Scirpus sylvaticus*, *Lythrum salicaria*, *Filipendula ulmaria*, *Lycopus europaeus* and *Dactylorhiza majalis*.

LITERATURA

KĄCKI Z. 1998. Rozmieszczenia *Ophioglossum vulgatum* na Dolnym Śląsku i jego udział w zbiorowiskach roślinnych. – W: Botanika polska u progu XXI wieku. ss. 210. Materiały sympozjum i obrad sekcji 51 Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego, 15–19 września, Gdańsk.

KOWALCZYK B. 2003. Zasoby gatunkowe roślin naczyniowych dorzecza rzeki Kłodnicy (rejon od Gliwic do Kędzierzyna-Koźle) ze szczególnym uwzględnieniem roślin leczniczych. Mskr. pracy doktorskiej. s. 629, 20 tab., 16. ryc., 5 zał. Śląska Akademia Medyczna, Katowice.

MATUSZKIEWICZ W. 2001. Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Vademecum Geobotanicum 3. s. 537. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 1992. Distribution atlas of vascular plants in Poland (ATPOL). s. 32. Prospectus: Edited by the Laboratory of Computer Chorology, Institute of Botany, Jagiellonian University, Cracow.

BOŻENA KOWALCZYK, *Katedra i Zakład Botaniki Farmaceutycznej i Zielarstwa Śląska Akademia Medyczna, ul. Jagiellońska 4, PL-41-200 Sosnowiec.*

Przyjęto do druku: 6.09.2004 r.

Nowe stanowiska *Diphasiastrum tristachyum* i *D. zeilleri* (Lycopodiaceae) na Wyżynie Małopolskiej

W Polsce znanych jest pięć gatunków z rodzaju *Diphasiastrum* Holub (MIREK i in. 2002). Dwa spośród nich (*D. alpinum*, *D. issleri*) są roślinami górskimi, a pozostałe trzy, tj. *D. complanatum* (L.) Holub, *D. tristachyum* (Pursh) Holub i *D. zeilleri* (Rouy) Holub występują głównie na niżu oraz w pasie wyżyn południowopolskich.

Śród gatunków niżowych na szczególną uwagę zasługuje *Diphasiastrum tristachyum* (widlicz cyprysowy) zamieszczony na „czerwonej liście” (ZARZYCKI & SZELĄG 1992) oraz